

ЖЕНСКИ ПОКРЕТ

ОРГАН АЛИЈАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЉЕВИНИ ЈУГОСЛАВИЈИ

Број поштанског чековног рачуна 53.191	Уредница: АЛОЈЗИЈА ШТЕБИ ДАРИНКА СТОЈАНОВИЋ	Београд, 15 децембра 1930. БРОЈ 23—24 — ГОДИНА XI.	Власник за А. Ж. П. МИЛИЦА ДЕДИЉЕР	Излази 1 и 15 у месецу. — Годиница претплата: 4 динара. За иностранство 60 дина, Примерак 2 динара
--	--	---	---------------------------------------	--

Резолуција и предлози за будући рад Југословенског жен. савеза

На овогоднјој Скупштини Југословенског женског савеза донете су резолуције и извесни предлози за будући рад, који доносимо у нашем листу, да би смо олакшали свима женским друштвима и нашим читатељима, који нису присуствовали овогоднјој Скупштини, да се са њима упознају, у циљу да сви заједно што боље допринесемо остварењу свих задатака.

Предлоге и резолуције доносимо по реду, како су на Скупштини донесене према програму.

I. ПРОСВЕТНО-ХИГИЈЕНСКИ РАД НА СЕЛУ.

Да Ј. Ж. С. у своме будућем раду сконцентрише своје снаге на што јачој пропаганди за просвећивање широким слојевима наших жена. Савезни рад у томе правцу да се развија у смислу изложених реферата на Скупштини, и предлозима изнетим у рефератима, који гласе:

1. Свако Савезно друштво да узме за задату да свестрано проучи прилике свога краја;
2. Савезна друштва да настоје организовати сељанке, и да их припреме да помогну Савезу у његовом несечбичном раду;
3. Ј. Ж. С. да изradi напред, према коме би се кретао рад Савезних друштва у погледу организовања сељанки;
4. Просвећивање жена на селу да се не сматра као један засебан програм, већ да стоји у вези са општим питањем о културном подизању села;
5. Ово просвећивање изводи у пуној колаборацији са осталим факторима, који раде на подизању села, као и са људима, који се баве подизањем села;
6. Да се не оснива никаква засебна организација или установа за просвећивање жена на селу, већ да се са постојећим установама (домаћичке школе, змисли пољопривредни теџајеви, културна лига, која је постојала пре рата и т. д.) прошири програм, у који да уђе и обрлада материјала изложеног у рефератима, и да се изврши подела посла.

7. После завршене школе жене би помогле рад државне тине, што би радиле у организацијама, које би Савезна друштва организовала на селу. Та друштва да помогну организовању Задруга за сеоске домаћице, које би се првенствено отварале по селима где постоје народне школе, или где су радиле домаћичке школе, или где стално раде домаћичке школе.

II. ГРАЂАНСКЕ ШКОЛЕ.

Резолуција гласи:

Да Савез узме да се у што краћем року донесе закон о грађанским школама, који ће уредити како програме тих школа, тако и положај њихових ђака и наставника. При изradi закона да у комисију буду заступљене и жене.

- У погледу овог Савезног рада примљени су следећи предлози:
1. Настојати да се грађанске школе што више прилагоде потребама нашег народа, т. ј. онога краја у коме постоје;
 2. Да женске грађанске школе пруже ученицима најпотребније знање о вођењу напредног кућанства. У томе циљу да уз женске грађанске школе буду узорна кухиња, врт, шиваони стројеви и сва модерна средства за обуку у практичном вођењу кућанства. Уз мужке грађанске школе исто тако да буду радионице за мушке радове;
 3. Да се при пријему у учитељске школе не фаворизирају ђаци гимназија на штету грађанских школа, већ да се и једни и други примају под истим условима;
 4. У оним местима, у којима су у зградама грађанских школа смештене друге школе или установе, да се зграде поново доведу у исправно стање и врате грађанској школи.

III. ПРОБЛЕМ ПОМОЋНИЦА-ДОМАЋИЦА (ДОМАЋА ПОСЛУГА)

По неиманим рефератима, у којима је на интересантан начин изложено, како би се могло радити да се најповољније реши ово тешко и важно питање, којико за домаћице, толико исто и за домаћу послугу, донети су следећи предлози:

1. Да се тражи од Бановинских Управа или надлежног одељења Министарства трговине и индустрије доношење одредаба за установљене посебне стручне домаћичке школе, које би садржале следеће:
 1. Домаћички практични теџајеви за стручну наобраву домаћина, које би прегодимо имале пет година практичног рада и три теџајеви би се морали завршити практичним испитима. После српског теста, домаћичке би имале право да приме младе девојке, које би као шегрти провеле код дотичних домаћина-мајсторина, ради добијања стручне спреме за помоћнице-домаћина;
 2. Организовати стручно предузеће школе за помоћнице-домаћина;
 3. У свима већим варошима да се оснују сколашница за незапослену домаћу послугу;
 4. Организовати школе за домаћу послугу, које морају бити обавезне, тине би се морално и социјално подигао стаљак домаћу послуге;
5. Потребно је основати организацију домаће послуге, т. ј. савез домаћинских помоћница. Овај савез треба да је у вези са берзом рада, где би домаћичке помоћнице напале истинску праву моралну и материјалну заштиту;
6. Законом треба уредити радно време, које ће се одредити споразумно са домаћинама;
7. Лекарски преглед домаће послуге треба свуда да врше жене лекари.

IV. ОПШТЕ РЕЗОЛУЦИЈЕ.

- Да Ј. Ж. С. настоји код меродавних фактора:
1. Да се оснују модерно уређене саветодавнице за позиве, које се морају поверити стручним људима;
 2. Да се при конзултатима, који имају везе са нашим иселеницима, поставе и жене;
 3. Да Ј. Ж. С. на основу наређе Министарства социјалне политике и народног здравља, којом се укидају приватни наменственици бири, захтева да се Савезним друштвима да морална и материјална потпора за организовање биоро за посредовање рада жена;
 4. Ј. Ж. С. да понови своју ранују одлуку, којом се захтева да нови Грађански Закон буде базиран на принципу равноправности грађана оба пола;
 5. С обзиром на веома велики број тешких случајева, који се дешавају у нашој средини, Ј. Ж. С. тражи да се што пре успостави у нашој земљи женска полиција;
 6. С обзиром на очигло стање зграда, у којима се налазе женске сечељске школе, нарочито у великим градовима, Ј. Ж. С. тражи да се још ове године узме у буџет већа свота за подизање нових зграда;
 7. Ј. Ж. С. тражи да се поднесе претставка Господињу Министру Просвете, којом ће се тражити да се у све школе уведе као обавезни предмет „Настава о грађанским дужностима“.

V. ПРЕДЛОЗИ КОМИСИЈЕ ЗА ЕМИГРАЦИЈУ.

- Да Ј. Ж. С. у своме будућем раду проствудира и приступи повољном решењу следећих питања:
1. Да се заузме за доношење забране иселјавња жена, које не познају језик земље уселјања, а по готово анархафеткињима, изузев жена и деце, које одлазе мужевима или родитељима;
 2. У сврху сузбијања трговине женама и децом, захтевати оснивање нарочитог биоро за сузбијање ове трговине при Министарству унутрашњих дела, и успоставити сарадњу приватних удружења и државних органа који раде у томе правцу;
 3. Тражити да се омогући сједињавање породице, јер дуга раздвојеност породица уништава је морално и материјално;
 4. С обзиром на случајеве бигамије, односно раставе брака, што се често дешава одобравањем склапања бракова у земљи имиграције, по законодавству дотичних земаља, требало би да се конвенцијом са односним државама стигну, да се проверавање личног статуса појединца не уједњава само закљетком сведока, како је то обичај у подручју земаља где ваља англисаконско право, већ да се захтева да се за те податке морају добити документа од власти земље из које је дотично лице;
 5. У земаљама имиграције, у којима важи црквени брак, требало би настојати да се конвенцијом прибави заштита таквим браковима, који су склопљени у земљи имиграције, јер се често пута дешава, да је обострана важна околност није у стању да заштити интересе напуштене жене, односно породице;
 6. Осигурати међународну конвенцију исплањивања ренти породицама, ми и да не живе у земљи, у којој је пострадао њихов хранитељ;
 7. Осигурати једнакост поступка, т. ј. једнака заштита и према страним женама: а) у земљи уселјања; б) за време транзита; в) за време превоза на броду;
 8. Код иселјања потражити везе са женским организацијама у земљи уселјања;
 9. Тражити колаборацију жена са државним заштитним организацијама и тражити нарочито женску правду на путу железницом и водом, када има на броду већи број жена и деце.

VI. БОРБА ПРОТИВ АЛКОХОЛА.

- Југословенска женска заједница Трезвеност и здравље, упутила је Скупштини Ј. Ж. С. један апел, позивајући се на досадашњи Савезни рад у погледу борбе против алкохолизма у нашој земљи, позивајући Ј. Ж. С. да помогне њихов рад, и да у будуће ради у следећим правцима:
1. Да се што више шири пропаганда буђења снасти у друштву, да је пијење алкохола није недостојно културног човека, и стога радити на сузбијању алкохола, а нарочито на пропаганди да га матери не дају деци;
 2. Да се у школама увезде антиалкохолна настава, и да се деца васпитавају у духу трезвености;
 3. Да се тражи да жена пијанице може слободно располагати имовином и зарадом мужељевом у интересу породице;
 4. Да се жени пијанице законом да могућност да она буде глава породице;
 5. Да се у самом Савезу створи антиалкохолна секција, која би радила на томе питању и стајала у вези са друштвима која имају исти циљ.
- На основу овога апела и изложених предлога, Скупштина Ј. Ж. С. донела је следећу резолуцију:
- Да Савез упути апел свима Савезним друштвима да раде на сузбијању алкохолизма, и да помажу акцију свих другова која имају за циљ борбу против алкохола; да се Савез заузме правилном доношења будућих закона, нарочито закона о општинама, да се донесе и такве одредбе које би органициле отварање крчма и кафана у циљу сузбијања алкохола у нашој земљи.

Др М. Б. Поповић

Рационална заштита деце

Др М. Б. Поповић је недавно у Женском друштву у Београду 25-ти одговорио на питање о ризику дошло до наше чланице. Ово је први део излагања овог проблема, а други део — практичне мере рационалне заштите деце, деце закупац — доњемо такође у редакцију после другог предвањанја М. Б. Поповића. *Уредништво*

I. Проблема регулисана рађања деце

(Извод са предавања у Женском клубу.)

О заштити деце доста се говорило, а извесне ствари су и уређене. Заштиту деце створиле су потребе, нарочито после рата услед огромних губитака, који су код нас износили до 20% од целокупног становништва. Заштита деце и код нас је пролазила кроз разне фазе — од интелектуално до социјалне дужности — по чим је сутештјено донесен и **Закон о заштити деце**. Али, ни тиме није ни из биза решено питање децие заштите.

Данас је потребно не само да се говори о заштити деце, већ о рационалној организацији заштите деце. Рационалност у овоме случају значи: постићи максимум резултата са минимумом напора и средстава. Осим тога рационална организација претпоставља пре свега темељно **познавање стања**, и има тачно одређен циљ који треба постићи.

Право стање, на жалост, још добро и потпуно не познајемо. Знамо само толико, да је код нас више родко наталиште, али да је исто тако врло висок и морбилитет (оболења) и морталитет (смртност) деце, и да је он 2—3 пута већи него у других народа. (20% према 7% само у првој години живота). Оно што је најважније, тачно познавање узрока као и упоређене статистике, то нам још потпуно оскудева.

Циљ рационалне заштите деце, по нашем мишљењу, треба да буде:

1. да се открије узроци и да се они рабавају дегенерисана деца;
2. да се рабавају здрава деца и
3. да се могу одгојити здраво рађена деца, да се, дакле, врши једна рационална обнова живота.

Најважније питање како и на који начин се то може постићи.

Треба имати у виду да је дете једно социјално стварно биће у људској друштво. Да његова способност на слабост долази од његове природе и да је зависна од његове материје и у крајњем случају тек, од

стања породице, у којој се деца налазе. Дете је стварно и био производ свих оних који су га сматрали као социјално слабије. Без материјално осебене породице и без извесног културног и социјалног степена родитеља, у опште се не може говорити о добром и рационалном стању о деце.

Некад је природа сама вршила рационалну обнову живота у људској, како што је и у природи то вршила код животиња — **путем селекције** — природног одабирања, кад је оно што је слабије подлегло, а јаче и за живот способније победивало и даље се множило.

Данас то више за људе не вреди, јер то деца структура људског друштва, вештачким се путем одабравају слаби и дегенерисани у животу, а здрава и способна за живот деца пропадају само због материјалне бедне.

Па ипак, друштво у једној потпуности само-одрађује својом природном селекцијом, према интервенцији и гледа да поправи оно што ометају нездрава и неправилни односи у данашњем друштву.

Побуде за ту интервенцију су: 1. хумане — које другеуго нашем хуманом осећању; 2. биолошке, јер тежио да се људска раса поправи; 3. економске, јер нас данас економски разлози нагоне да о људског материјала као извора енергије и економске вредности, водимо више рачуна.

Поред права која се признају детету, све се више води рачуна о детету као о једној **социјалној вредности**, како што се и људски живот у опште сматра за једну вредност. Али, као што смо у животу и људској друштво има и своју релативну вредност, тако људски па и децији живот има своју релативну вредност. И мора се водити рачуна, колико о праву детета, толико и о праву друштва. То социјално друштвено право треба да буде у складу са децијим правом и могао би смо га формулисати укратко у следесим тачкама:

За опстанак човечије расе потребно је **стаљна обнова живота** — рађање деце. Рађање деце не сме се, како сад, оставити случају, нарочито кад не постоји више могућност природног одабирања и кад друштвене прилике захтевају и у овом случају интервенцију као и у многим другим случајевима.

То социјални захтеви били би:

1. да се рабавају само здрава и за жи-

вост развијеног унутрашњег живота. Разуме се да је таквих мукараца било (а има их и сад) и међу школованим људима, јер школа ипак не може да створи смисао и љубав за унутрашњи живот код некога ко их свршено тема.

Најумеренији противници образована и просвећена жена говорили су да тај њен рад на сопствену усавршавају иде на уштрб жене као мајке, супруге и домаћинце. Жена је тим трима дужности, да се она заузета, да, ако хоће да се свих трих савремено посматрају, се посвећује чему друге. Други се, међутим, иници само овим задвољили, већ су иници да докажу како жена, све кад би и имала времена, не би била способна за рад који захтева веће духовне способности.

У „Звезди“ од 1899 године имамо један таква пример у овом случају; први заступа мишљења сависно супротно друге. Писац првог чланка (бр. 30 и даље), неки П. В. Мијатовић, написао је у Минхену 1898 године, опширан чланак под насловом „Модерна жена“, назвао га „критичком студијом“ и дао му такво нас епископско: „Frailty, thy name is woman.“ (Слабост је жена! Шекспир, Хамлет, I. 2.). Он је према жени врло неправилно, рационално створење, без мозга и без душе. Како он доказује да је жена таква? Он се просто ослања на своје позна-

ваот способна деца, који можемо спречити за живот и обезбедити им опстанак.

Деца се рабавају у браку и ван брака, према томе интервенција мора бити различита. У браку се рабавају деца бракова између болесних и дегенерисаних, ма и једног супруга; 2. рабање деце у таквим браковима као и ван брака под истим околностима мора се:

(а) превентивно спречавати зачеће деце за коју са највећом сигурношћу можемо знати да ће бити још у већој мери дегенерисан или ипак да се очигледно болести и у најпред осуђени на пронаст — боловање и перану смрт.

(б) спречити рабање у таквим околностима зачеће деце, јер је хуманије спречити и такво рабање и мучештво, него их пустити да се целог века муче и буду на терету родитељима и на штеди целог друштва.

Индикације за вештачко прекидање трудноће треба да се дају само у случају кад се много више **проширити**, него што је то случај данас. Поред чисто здравствених индикација, мора се узети у обзир и социјално-економске индикације, и које су много хуманије него што су ратови и толеранција друштва да 50% деце не досега ни прву врлосту и умире пре него што је ишло у друштво привредило. То социјално индикације поткрепују многи социјални разлози. Сва деца која изумру пре него што досежу да постају пуне социјалне вредности, да се могу друштво одужити за оно што је имало друштво утрошило, потпуно се губе из обавеза у друштвеном билансу, и у том случају, о њиховој вредности не може бити говора. Они су само једна негативна количина и отежавају у опште људски живот, јер је на њих заједно утрошен труд, материјално здравље, трошак и губитак времена. Дакле, да се избегну таква деца, треба да се мора именовати застарело и антисоцијално гледиште грађанског морала, по коме се чак и брутално кажњава по данашњим законима побачај из социјалних и економских разлога. И дешава се бач обратном. Не спречавају се оне ствари које људско друштво приносила, већ се оболувају терети који их чини немогућим (ванбрачна деца) већ прибегавају уз прок свему укљављују свога плода код нестручних лица, или се саме труду другим средствима, при чему готово у свима случајевима плаћају и саме жене.

На против, оне које захтевају да се обавезно рабање деце из комодности, да се има довољно оправданих разлога, наглазе, имајући средства, довољно

вање жинне писме, а ово евако је то познавање: „Жене, вели он, хоће по свку цену да заузму место које данас мушки заузимају.“ Зашто, из какве потребе? Из суете, ралогичности, пресије. Жена није била жена кад би имала више способности што бива, а пошто је људи ретко посвећују у друштвене тајне, то она, из прокса, да је задвољавала своју безграничну радозалност, посвећује се студијама! Још каже: „Жене нису никад доследне, већ су прва летирици“. Помисли исто тако да се не може имати више способности и машта су код жена много развијенији но код мушкара, а тога које ће разлику ретко побеђују осећања, и: „свакој је жени про мучку, мушкови, улогу у главу оне мисли којима се она носила.“ „Молим вас“, узвикнује он, „замислите жене, да се гласају, замислите их у скупштини! То вам мислите, да се рабање деце толико довољно да покаже бесмисленост женског права гласа, да он и не даје друге разлоге. Жена није стварала, тврди он: „Никад се неће родити жена која ће тако што мори написати, као што су дела Шекспирова, Волтерова, Дантеова, Руссова, Кантова и Ничеова.“ Да ли мислите да се тако чланка јесте да су жене по способностима ниже од мушкараца. И он се чуди што жене неће хтеги то да признају и пошто буду прочитале оно што је он написао: „Крај свега тога ниједна домарина жена неће

начина и могућности да изиграју законе и његове последице. Оне неће постати здраво материце, неће бити способне да се оно у пуној мери задвољати, ту дакле нешта што штити. И много је важније путем васпитања створити и развијати да пошто осећање, старати се да се обезбеди довољна заштитна детета и материје, неких драматичних мерама ствари још већу беду, која погађа баш оне, који су иначе у праву.“

Ми трпимо ратове и цркве благосиљају такве крваве подвиге и моле се Богу да се душмани „срвају“, **сатре**, а прокиње бедне девојке материје које из очајања и крајње оскудице покушавају да спасу себе и оне који су унапред осуђени на беду и пронаст, и које је друштво жиносао за цео живот ни криве ни дужне.

Срејмогаме, и из хуманих и из социјалних разлога, и да гласају да се **више прошири морала** — јер је суштин првом решено, да је морално оно што је социјално — морамо захтевати реформу у погледу законских одредаба и укљављења окружних казни за тобокне злочине за које је управо друштво криво, и пуну слободу да желим слободно распоредити своје у свамог теле, нарочито у случају кад је на то присиљена кривцом друштва.

Милена Атанаковић

Утишци из Жевеве

15 новембра одржала је у Београдском Женском клубу г-ђа Милена Атанаковић, потпредседница Женског друштва, предавање о изводу дописима.

Женева сваке године постаје све више центар интернационалнога живота, што се нарочито осећа приликом годишњих Скупштина „Лиге Народа“ септембра месеца. И ако је овамо остварена Л. Н. још увек далеко од оне идеалне замисли, како ју је Вилсон желео остварити, ипак она даје једну здраву основу за усавршавање у циљу да буде моћан регулатор међународних односа и да у будућности, истина још удаљеној, осигура стаљан мир међу народима. Ово се јасно осећа по оном духу који влада у Жениви, нарочито за време Скупштине „Лигина“.

Поремењем са атмосфером, која је владала приликом прве Скупштине „Лиге“ 1920 године и онгољинице на којој је обележена десетогодишњи рад ове установе, мора се констатовати огроман напредак.

хтеги признати да оне нису у толикој мери погодна за културу као мушки.“ Пошто жена није стварала, највише што може, то је да игра извесну улогу у животу мушкараца, а то може лако, јер ту мушки постоје велике индивидуалне способности: „д, множили случајева биле су те жене које ипак знатну улогу у животу генција, крајње необразоване или бар неинтелигентне без најмање смеле мисли и пољста.“ И ипак су оне врло теле играше ту своју улогу, тврди писац. Због тога ипак, жене су само комплетно пасивне у животу социјалног планирања. Завршетак чланка јесте да не треба допустити жени да ојти гимназију и универзитет: „На западу, да наведем само један пример, падохе у погрешку, у коју ми из хуманих разлога не смею никако упасти: оне дозвољавају женскима да сврше гимназију и универзитет, да се упишу на па, тек онда, кад оне с огромним трудом сврше своје студије, забрањује им се практиковање.“ Чланак завршује похваљом „честитих домаћина“, свих наших жена, које су се „врвсто одупрле оној струји, која са запада тако силно напада,“ тако да по овом погледу изгледа да код нас на у то доба женски покрет још није потпуно развијен.

Исте године „Звезда“ у броју од 4 јула (стр. 519) прештампала из листа М'а Бож'ва од априла 1899 извештај о нередима на халском универзитету. Студенти се буне што

жаја, јер их је привукао глас о ораторском таленту председнице г-ђе Петковић. Говор г-ице Атанасковић о Друштву Народа био је главна и најривалничка тачка, за коју је већ унапред владало велико интересовање.

Прво је управна чланица Савеза, г-ђа Павловић, из Панчева, поздравила гошће, па су сва панчевачка друштва изнела кратак извештај о својом плодном социјалном и мултиполном раду, а затим је г-ђа Петковић говорила о раду појединих комисија у Савезу; публици је пратила сваку реч, са највећом пажњом. Г-ца Атанасковић је говорила тако убедљиво, да је сваки слушалац понео дубок утисак. Чини су њу, која је ишла да се упозна са Друштвом Народа, и умела је да изазове живу слику интактних држављана око зеленога стола, чије су речи већ допринеле до нас, али сада су оно много јаке утицале кад их је изговарала жена, која је те утиске могла пријмити на лицу места.

Наступање Југословенског женског савеза, са својим истакнутим раденицама, висок ниво свих њихових радних делова, и умела је да изазове коју су одмах сви слушаоци назвали „Мали Конгрес” подигао је моралну вредност жениног рада у нашој средини. Несумњиво је да ће Југословенски женски савез одржавати више оваквих састанака, и у свима местима где их буде одржавало, остављајући велики докунат од своје велике делатности.

За интелектуалке, које теже могао имати оваког додир са широким кругом наших жена, био је овај састанак од велике вредности, а већ о другим користима у погледу зближења и да не говоримо.

Радосно бележимо да су спонтано пријавиле свој улазак у Југословенски женски савез сестера друштва из Панчева: Кетковско Еванђелско и Јеврејско женско друштво.

Панчево. J. Познавоа.

Да ли опада или расте рад жена?

Позната организација „Опен док омпани” (Савез за слободан рад) тврди да су законите заштите од рада за пријем жена на рад у индустрији и занату. Ради велике активности ове организације отпочела су како од стране приватних организација, тако и од стране значајних места испитивања о томе: да ли су законита ограничења заштитни рад у индустрији утицала делатностом. За испитивање узете су године 1890, 1895 1907 и 1923. Затим су подељене у спомињене ове групе на две велике групе, на текстилна предузећа и на нетекстилна предузећа. За ове две групе изгледа удео раденица и раденица седели:

	Текстилна предузећа	Нетекстилна предузећа
1890	39,47	60,53
1895	38,29	61,71
1907	37,47	62,53
1923	36,11	63,89

Упоредивши мушког и женског раденица у овој прегледу дакле, каже константан пораст женског рада, и то у текстилној бранији за 3,66 од сто, а у нетекстилној за 11,58 од сто. Да је у нетекстилним браниша пораст толико већи објашњава спомињена фактом да је било у текстилној индустрији за познених жена још 1930 г. више него запослених мушкараца.

Што се тиче надице, спомињена констатова да су после рата оне расле за жене исто толико као што су расле за мушкаре, чак у неким индустријским гранама брже за жене. (Исто је констатовано Д-р Алге Карбе у својем делу »Die Frauenlohnfrage» за Немачку.)

Енглеска спомињена наводи само две индустријске гране, у којима је женин рад опао и то у индустрији хартије и у штампарскоме занату. Овај појас се објашњава тиме: у индустрији хартије се променио материјал за прераду. Ранније се правила хартија од старих крпа и за сортирање се искључиво употребљавале жене; сада се прерађује дрво за хартију и жене се отпаде. Упорок да су назадовале жене у штампарскоме занату је једино у становништу синдикалних организација, које су противне раденици у томе занату. Још године 1910 је било само у Edinburgh око 1000 жена — слагача, данас их је у целој Енглеској само још 200. У Американи је »Christian Science Monitor» доноси на основи података госпоње Perkins, комесара за рад у држави New-York, следеће податке о женском раду у различитим гранама индустрије: данас је запослених у индустрији још пута 25 одлика од пре рата, а у индустрији пре спавених још више жена, јер се машински рад све више усавршава и уводе се таква техничка побољшања која не захтевају велике физичке снаге. У држави New-York за послених је у индустрији 1,500,000 жена, и половина од њих издржава својим зарадом породицу. Госпођа Perkins каже да женин рад постаје из дана у дан све важнији фактор у индустрији, и зато жене треба да траже једнако високе надице, као што их имају мушкари, и у случају кад не живе само од те зараде.

Међу миром и ратом

Припрема конференција за разоружање при Друштву Народа у Женеву почела је свој рад 6 новембра, а није га још завршила. Делегација су послале 32 државе, међу њима и нецарови Друштва Народа — Русија, Америка и Турска. Рад ове конференције иде веома споро, а још спорije постизава резултате. Кад буде конференција завршила рад, ми ћемо опширније писати о њеним успесима.

Институту за мир. Госпођа Луиза Weiss, познати издavaч чланица Europe Nouvelle, основала је у Паризу „Школу за мир”, коју је отворио Rainlévé почетком септембра. У тој школи се нарочито студирају питања спољне политике и питања како спречити ратове. Школи се могу ставити и питања. Адреса је: Mile Luise Weiss, Europe Nouvelle, Paris, Quai d'Orsay. — Herriot има намеру да оснује на универзитету у Lyon-у институт за проучавање споразума међу народима и мир. — Пријемном годишњем смрти рангире немачког министра правде, А. М. Штрасмана, а основана је интернационална организација, која се зове Stresemannova задужбина, која има акцијске одборе у многим земљама, а нарочито чак одбор у Сједињеним државама Северне Америке. Ова задужбина намерава основати у Берлину „Академију за мир”. — У Француској М. Штрасман је у одлици мушкарици и жене проглас са позивом за оснивање Интернационалнога института за практични мировни рад.

Институт за душевну сарадњу при Друштву Народа, који има своје седнице у Паризу, успоставио је нарочито одбор за испитивање историје. Практични задатак тога одбора је да очисти убиствене за историју од свих историјских лажи. У одбору је заступаних 40 жена, а предводи га професор париске Сорбоне Klotz.

Интернационална Лига жена за мир и слободу послала је по свима земљама — и на Балкан — прогласе против рата са гасовима и кљудна на те прогласе потписе. У Сједињеним државама Северне Америке курирало је већ у јетним месецима 75,000, а у Енглеској 25,000 тих прогласа.

Друштво народа у новом програму за историју. Наше средње школе — реалне и класичне гимназије и реалне — добиле су почетком ове школске године нов наставни програм за све предмете. За нас је важно овде напоменути да је у нови програм историје унесена и наставка о Друштву Народа као најважнијој установи против рата после страшног Светскога рата. Исто тако се имају обрадити у историјској настави као посебне тачке: Филантропске установе и Црвени крст.

Од 1 новембра адреса администрације нашега листа јесте: Београд, Књигине Љубице ул. бр. 1. Провена адресе важи такође за Женски Покрет у Београду и за Женски Клуб.

Белешке

Женски покрет у Београду. Годинша скупштина Женскога Покрета у Београду бие 28. децембра у 10 часова пре подне у Женском клубу у Београду, Књигине Љубице 1. Молимо све чланове да присуствују скупштини.

Женски Покрет у Љубљани одржае годишњу скупштину 18 децембра. Све чланове позивамо да присуствују скупштини.

Чајанка са конференцијом у Женском клубу у Београду. — У низу чајанки које Женски покрет намерава приредити ове сезоне у Женском клубу, приређена је прва 29 новембра. На њој је познати наш млади песник г. Јован Радоуловић одржао необично успелу и од педокупне публике срдчно примљену конференцију. „О жени и поезији”.

Предавање г-ице Милене Атанасковић у Новом Саду. — У дупке пуној сали Матице српске, пред најодрбливијом новосадском публиком, одржала је 10. децембра г-ца Атанасковић врло занимљиво предавање о Друштву народа и овогодишњем јесењем заседању у Женеву. Предавање је саслушано са највећим интересовањем и г-ца Атанасковић топло поздрављена. Том приликом је г-ца Атанасковић дошла у близак додир са свима напредним женама и радним организацијама у Новом Саду.

Избори за парламент у Норвешкој и Финској. 20 октобра били су у Норвешкој избори за парламент и од како имају норвешке жене право гласа биле су овога пута изабране пре две жене у парламент, Augusta Strand, учитељица основне школе у Ослу, и лекарка Dr. Signe Swenson. Финска, која је имала од свих европских држава прво активно и пасивно право гласа за жене (г. 1907), послала је у парламент на последњим изборима 11 жена, од којих припада седам социјално-демократској партији, а четири грађанским политичким партијама.

Избори за аустријски парламент и Јеневи. У последњем броју аустријског женског часописа „Die Oesterreicherin” изнети су резултати избора од 9 новембра за аустријски парламент. Највећи број жена, девет, изабрано је на листама социјално демократске партије. Та партија има укупно 12 парламентарних жена. На листама грађанских партија.

тија изабране су само две жене: једна из партије хришћанских социјалиста, која има свега 66 посланика, и једна из нове партије „Господарски савез” (Wirtschaftsbund), која има свега 19 посланика, од којих је једна у поменутом часопису конституирана у Фирћ да је у садашњем парламенту највећи број жена од како имају оне право гласа. Она се нада да ће жене посланици свих партија тежити томе да преко својих партија нају додирне тачке за свој рад, и даје им јене реч француског социјалисте Jaures: „Високо ми се диви партија, која дозвољава, највише човек”.

Турске жене у општинској служби. Турски министар унутрашњих дела послао је гувернерима појединих провинција распис, у коме скреће пажњу на потребу рада женских чиновника у општинској служби, и тражи да се жене намењују на та места. — На последњим изборима за општине, на којима су жене имале први пут активно и пасивно право гласа, изабране су у Цариграду четири жене за општински одбор.

На општинским изборима за вароши у Енглеској, који су били 1. новембра, изабрано је било 89 жене у општинским изборима у Енглеској и Шкотској, и девет жена у Енглеској за претставнике општине.

Dr. Käthe Schirmacher, која је била године 1906 дошла у Београд да заинтерује српске жене за феминистички покрет, умрла је 18 новембра, у 68 година, услед слабости срца у Манахи. Она је ишла у немачком феминистичком покрету до рата значајну улогу, била је пуна активности и полета.

Две нове женске интернационалне организације. У Женеву је био основан Интернационални савез жена на трговина и занатлија, коме је до сада приступило 15 земаља. Побуду за оснивање овога Савеза даде су Американке, које имају већ 60.000 организаних самосталних жена занатлија и трговина. Сарха ове организације је да веже жене путем заједничких интереса и да гаји пријатељске односе међу женама, које су самосталне занатлије и трговинке. Интернационална организација ради на томе да утврди у свима земљама оне мушке организације, које не примају жене у службу, а други посао којег се је латала нове интернационала јесте у томе што оснива женску трговинску центрау. Аустријска грана ове интернационале приредила је почетком овога месеца у Бечу изложбу, на којој су се продавали производи жена, такође и жена уметница. — Такође у Женеву је била основана Женска интернационала за једнако право, која има задатак да ради на томе да се жене потпуно изједначе са мушкарацима у целоме законодавству сваке државе, која би ратификовала такзовани „Уговор за једнака права”, предложене лавске године Друштву Народа. Тај уговор предложило је неколико интернационалних феминисткиња. Претседница ове интернационале је Енглескиња Helen A. Archdale.

Пажња претплатницима

У ољовају се претплатници Женског покрета да известе администрацију о евентуално промени адреси, а нарочито о промени кућних бројева у Београду.

У исто време се моле претплатници који нису послали претплату за 1930 годину да то што пре учине.

Администрација листа.